

# ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

IV/...-.../2021.

Tervezet

Előadó alkotmánybíró: Lutring Erika

Előkészítő munkatársak: Döndő Csilla, Molnár Kitti Erika, Zsoldos Márk

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

## h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja: az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés és a 28. cikkben foglaltak együttes értelmezéséből származó alkotmányos követelmény, hogy a jogalkalmazó a véleménynyilvánítás szabadságát csupán elengedhetetlenül szükséges körben korlátozza, tekintettel arra, hogy a napjainkban egyre inkább befolyásolási tényezővé váló közösségi média platformok jogszabályi szinten történő szabályozásáig a jogkereső közönség kizárólag a bíróságokhoz fordulhat megfelelő védelemért a techóriások jogellenes magatartásaival, túlkapásaival szemben.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Dehátszentpéteri Ítélet tábla ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

## I n d o k o l á s

### I.

- [1] 1. Aggodalmaskodó Ágoston (a továbbiakban: indítványozó) személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Dehátszentpéteri Ítélet tábla ítélete ellen, mivel álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését, a XV. cikkét, továbbá XXVIII. cikkét és a 28. cikkét.
- [2] 2. Az ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó, aki egyúttal országgyűlési képviselő, 2020. november 12-én 18 óra 52 perckor bejegyzést tett közzé a közel félmillió követővel rendelkező közösségi média-csatornáján, amelyben a közösségi médiaszolgáltatók törvényi szabályozásának kezdeményezését helyezte kilátásba. Kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága csak állami kontroll útján érvényesülhet, valamint kitért arra, hogy a különböző médiaplatformok profitorientált tevékenysége korlátozza a véleménynyilvánítást. A techóriások magatartását a XX. századi önkényuralmi rendszerek működéséhez hasonlította és arra ösztönözte követőit, hogy fenntartásokkal és mérsékelten használják ezeket a közösségi médiafelületeket. A bejegyzést követő napon az indítványozó bejegyzését törölte a közösségi médiaszolgáltató, arra hivatkozva, hogy az indítványozó abban álhíreket terjeszt. Az indítványozó mindezekre egy emelkedett hangvételű bejegyzésben reagált, így a médiaszolgáltató ideiglenesen felfüggesztette az indítványozó fiókját. Erre tekintettel az indítványozó egy képviselőtársa fiókján keresztül kérte a szolgáltatótól a fiókja

reaktiválását és a bejegyzés helyreállítását, arra hivatkozva, hogy a médiaszolgáltató tévesen szűrte ki bejegyzését és tévesen függesztette fel a fiókot.

- [3] 3. A fentieket követően az indítványozó 2021. január 12. követően bírósághoz fordult, mert a médiaszolgáltató felé intézett kérése ellenére sem állították vissza bejegyzése láthatóságát. A Nahátszentpéteri Törvényszékhez (továbbiakban: Törvényszék) intézett keresetében előadta, hogy a közösségi médiaszolgáltató jogellenesen korlátozta a szólás-, illetve véleménynyilvánítási szabadságát, hiszen bejegyzése nem volt másokra sértő, kizárólag a médiaszolgáltató üzleti érdekére és jóhírnevére nézve lehetett sértő jellegű. Az indítványozó szerint a médiaszolgáltató megsértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. § c) pontjában nevesített személyiségi jogát azzal, hogy üzleti érdekére tekintettel az indítványozó bejegyzését eltávolította és a profilját felfüggesztette, így őt hátrányos megkülönböztetésben részesítette. A Törvényszék ítéletében a keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy a hátrányos megkülönböztetés véleménye szerint minden kétséget kizáróan nem igazolható.
- [4] 4. Az indítványozó a Törvényszék ítéletével szemben fellebbezést nyújtott be a Dehátszentpéteri Ítéltáblánál (továbbiakban: Ítéltábla). Az Ítéltábla az indítványozó fellebbezését elutasította és az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [5] 5. Az indítványozó a másodfokú döntés kézhezvételét követő tíz napon belül az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének, valamint a XV. cikkben foglalt egyenlő bánásmód követelményének sérelmét állította. Az indítványozó panaszában előadta továbbá azt, hogy az eljáró bíróságok nem voltak tekintettel arra a körülményre, hogy az indítványozó *ultima ratio* jelleggel hivatkozott személyiségi jogainak sérelmére, mivel más jogvédelmi eszköz nem állt rendelkezésére. Véleménye szerint a bíróságoknak az Alaptörvény XXVIII. és 28. cikkére tekintettel e körülményt figyelembe kellett volna venniük.

## II.

- [6] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk

(1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„XV. cikk

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény érintett rendelkezése

„2:43. § [Nevesített személyiségi jogok]

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

c) a személy hátrányos megkülönböztetése.”

### III.

- [7] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [8] 1. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] Az indítványozó jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett a bíróságra. Az indítványozó utal arra, hogy a panaszt az Abtv. 27. §-ára tekintettel terjesztette elő. Ilyen esetben egyebek között igazolni kell az indítványozó érintettségét. Mivel az indítványozó bírósági döntést támad, így a bírósági eljárásban érintett fél perbeli pozíciója (jelen esetben felperesi pozíciója) folytán minősül érintett személynek.
- [10] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény 28. cikke nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége {lásd például: 3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [39]; 3039/2016. (III. 3.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény 28. cikke nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [12] 3. Az Abtv. 27. §-án alapuló panaszban az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikkében és a XXVIII. cikkében rögzített jogai sérelmét állította, melyekkel összefüggésben önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást terjesztett elő. Az alkotmányjogi panasz ezért megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény sérülni vélt

rendelkezéseihez az indítványozónak önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást kell előadnia, ennek hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [13] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében azonban megállapítható, hogy az indítványozó ezen cikk sérelmét csak arra tekintettel állította, hogy álláspontja szerint sem a Törvényszék, sem az Ítéletábrla nem volt arra figyelemmel, hogy az indítványozó kizárólag *ultima ratio* jelleggel hivatkozott személyiségi jogainak megsértésére. Mindezek alapján megállapítható, hogy az indítvány ezen eleme, bár megfelel a határozott kérelem követelményének, de nem tesz eleget az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek, ugyanis ezen cikk tekintetében az ügy nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye sem. E cikk tekintetében ezért az Alkotmánybíróság nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [14] 5. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságához való jog és a XV. cikkben rögzített egyenlő bánásmód követelményének vonatkozásában a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel.
- [16] 6. Az Abtv. 27. §-án alapuló indítványnak – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének f) pontja szerint – kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára. Az indítványozó ennek eleget tett.
- [17] 7. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, ezért az indítványt érdemben vizsgálta. E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítási szabadságának és a XV. cikkben biztosított egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését veti fel. E körben vizsgálandó, hogy az esetleges korlátozás megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak.
- [18] 8. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk vonatkozásában érdemben vizsgálta.

#### IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság eljárása során figyelembe vette a következőket: „[a]z Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálandó alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az

Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [30]-[32]}

- [21] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket. A véleménynyilvánítás szabadságához való jogot az Alkotmány 61. § (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése lényegileg azonos tartalommal rögzíti. Ezért a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó két rendelkezés tartalmi egyezése alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a korábbi határozatokban szereplő érvek alkalmazásának nincs akadálya.
- [22] 2. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panaszok elbírálása során az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki annak vizsgálatára, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {lásd például: 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során áttekintette a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányosan védett körét. Ennek során az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában és határozataiban foglalt elvek és alkotmányossági érvek mellett figyelembe vette az EJEB esetjogát is {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; megerősítette például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16], 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [25], 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [24] 3.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a szabad véleménynyilvánítás a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása. [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170-171].
- [25] 3.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kettős igazolással rendelkezik {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [23]}. A véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos határait ezért úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának az érdekét is figyelembe vegyék {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [20]-[21]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban megjelenő szempontok az EJEB gyakorlatában is érvényesülnek. Az EJEB ugyanis több ítéletében rámutatott, hogy az Egyezmény 10. cikke által védett véleménynyilvánítás szabadsága nem csak a politikai jellegű vitákra vonatkozik, hanem a jogvédelem kiterjed minden, a társadalmat érintő egyéb kérdések megvitatásának szabadságára is [*Thorgeirson kontra Izland* (13778/88), 1992. június 25., 61. bekezdés]. Az Alkotmánybíróság tehát – egyezően az EJEB

gyakorlatában megjelenő szempontokkal – elismerte gyakorlatában, hogy „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]}.

- [27] 4. A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell a prioritást meghatározni [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170.]
- [28] 4.1. A véleménynyilvánítás szabadságának védelme körében ezért meghatározó jelentősége van annak a kérdésnek, hogy meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrési kötelezettsége, vagy a másik oldalról: mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme. A kérdés értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e (Indokolás [42] bekezdés és köv.); a nyilvános közlés közszereplést érint-e (Indokolás [47] bekezdés és köv.); a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában (Indokolás [54] bekezdés és köv.); a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét (becsületét) (Indokolás [59] bekezdés és köv.).
- [29] 5. Jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett állást foglalnia, hogy a közösségi médiaszolgáltató jogellenesen korlátozta-e az indítványozó szólás-, illetve véleménynyilvánítási szabadságát, továbbá, hogy ez a korlátozás valóban azzal a következménnyel járt-e, hogy az indítványozót hátrányos megkülönböztetés érte, azaz az egyenlő bánásmód, mint alkotmányos alapelv csorbát szenvedett-e.
- [30] 5.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezzi” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [31] 5.2. Szintén a 13/2014. (IV.18.) AB határozat hangsúlyozza, hogy szükséges vizsgálni a közlés mibenlétét, jelesül azt, hogy a közlés értékítéletnek vagy véleménynyilvánításnak minősül-e. A véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybírósági gyakorlathoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme {13/2014. (IV.18.) AB határozat, Indokolás [40]}. A közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek

közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. Valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető, így a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valóban bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el. „Az Alkotmánybíróság e körben jegyzi meg, hogy az értékítéletek és a tényállítások közötti különbségtétel a közügyeket nem érintő vélemények minősítésekor is döntő jelentőségű. E minősítés határozza meg ugyanis az adott véleménnyel szemben megengedhető tolerancia határait. Míg az értékítéletet megjelenítő vélemények nagyobb toleranciát követelnek, addig a tényeket állító, avagy híresztelő kifejezések esetében fokozottabb gondosság követelhető meg. Az értékítéletek és a tényállítások eltérő megítélése tehát korrelál a közügyeket vitató és az egyéb ügyeket érintő szólások tekintetében.” {13/2014. (IV.18.) AB határozat, Indokolás [41]}.

- [32] 6. Fontos hangsúlyozni, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában érintett eset közel sem új keletű probléma, viszont megfelelő szabályozás hiányában egy meglehetősen kiforratlan, alkotmányjogilag igen komplex területet ölel fel, amely az infokommunikációs jog mezsgyéivel mutat korrelációt. Az Alkotmánybíróságnak e körben elsődleges feladata volt, hogy megvizsgálja azokat az eseteket, amelyek a közelmúltban hasonló jelleggel történtek – ezzel is elismerve a probléma aktualitását és fontosságát –, így mindenképp az internet, a tömegkommunikáció és a médiaszolgáltatók szerepét és szabályozását vette alapul.
- [33] 7. „Az internet a kommunikáció új módja: lényege szerint egymással kommunikálni képes számítógépes rendszerek a világot átfogó, decentralizált hálózata. Az internet nem jogmentes terület, az internetes kommunikációban tanúsított emberi magatartások és formák a jogi szabályozás tárgyát képezhetik. Alkotmányossági szempontból tehát az új technológiák által nyújtott tereken és felületeken, valamint kommunikációs csatornákon – így az interneten zajló nyilvános kommunikációban érvényesítendő az Alaptörvényben rögzített alapvető jogok és kötelezettségek. Ugyanakkor ugyanez a védelem is megilleti például az internetes magánkommunikációt – e-mail, telefon, sms stb. –, mint a hagyományos eszközökkel folytatottat. Nem vonható kétségbe ugyanis, hogy a blog és a komment is közlésnek minősül, s mint ilyen az Alaptörvény IX. cikk védelmi körébe esik.” {19/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [34] 7.1. Napjaink tömegkommunikációjában a különböző internetes tartalommosztó portálok, közösségi médiaszolgáltatók egyfajta sajtóeszköznek minősülnek, hiszen a közügyekről első kézből lehet ezeken a platformokon tájékozódni (lásd: folyóiratok; napilapok internetes portáljainak megosztásai; közszereplők oldalai és az azokon megosztott, közügyekben véleményt, illetve értékítéletet kifejező tartalmak). Az Alkotmánybíróság is kiemeli, hogy „[a] sajtószabadság védelmi köre független a vélemény tartalmától; nem is a vélemény tartalmát védi, hanem a vélemények közlésének folyamatát és eszközeit. Ezért sajtónak tekintendő minden eszköz (közeg, médium), amely ezt szolgálja. Ilyen lehet kétségtelenül az internetes portál is. Az internet esetében a nyomtatott sajtóhoz képest annyiban más a helyzet, hogy a terjesztő közeg eltérése miatt a sokszorosító, a nyomda helyébe a tárhelyszolgáltató lép, a terjesztő és a kereskedő kiesik, mert a közlés a tárhelyről a portál, vagy weboldal felkeresésével közvetlenül eljut az olvasóhoz.” {19/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [55]}. „A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatás is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban.” {Indokolás [57]}. „A sajtószabadság

valamennyi médium szabadságát felöleli, ezért korlátozásának szempontjai is vonatkoznak valamennyi médium szabályozására.” {Indokolás [58]}.

- [35] 7.2. „[A] sajtó [...] mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [40]}. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tehát a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [36] 7.3. A véleménynyilvánítási szabadság alaptörvényi védelme nem csak az értékítéletekre vonatkozik, hanem ugyan korlátozottabban, de a tényállításokra is, ahogyan arra az Alkotmánybíróság eddigi következetes gyakorlata is rámutat. A 3100/2017. (V. 8.) AB határozat így fogalmaz: „A véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának (tudatosan hamis közlés) vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Ezen túlmenően a szabad véleménynyilvánítás olyan alkotmányos alapjog, amely csak felelősséggel gyakorolható, és a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében bizonyos kötelezettségekkel jár a közvélemény alakításában hivatásszerűen részt vevő személyek esetében.” (Indokolás [32]). A határozat pedig a következőt hangsúlyozza: „Az Alaptörvény IX. cikke a tényállításokat is védi. A véleménynyilvánítás szabadságának egyik garanciája, hogy a bíróságok az alapeljárás keretében is vizsgálják a terhelt állítás valóságtartalmát, és a terheltnek formalizált keretek között van lehetősége eljárási jogainak érvényesítésére.” (Indokolás [45]). Jelenleg nincsen jogilag szabályozva a médiaszolgáltatók cenzúrázó tevékenysége, így annak ellenére, hogy véleménynyilvánítási szabadság korlátozásának esetleges volta merült fel, a bíróságok nem voltak abban a helyzetben, hogy az indítványozó keresetét elfogadják, hiszen hiányzik az ahhoz szükséges jogszabályi és intézményi keret.
- [37] 7.4. A közösségi médiaszolgáltatók nem esnek ugyanazon megítélés alá, mint például a rádió, újság vagy televízió, így a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve annak korlátozása is eltérően valósul meg. A 165/2011. (XII. 20.) AB határozat is megkülönbözteti az internetes kommunikációs csatornákat a hagyományos médiától: „Az internet, mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb



formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal.” (ABH 2011, 478, 508.)

- [38] 7.5. A 2010. évi CLXXXV. törvény (Mttv.) 1. §-a szerint Magyarországon a médiaszolgáltatások szabadon nyújthatók, a sajtótermékek szabadon közzétehetők, az információk és a vélemények a tömegkommunikációs eszközök útján szabadon továbbíthatók. A médiaszolgáltatás és a sajtótermék tartalmának meghatározása szabad, ezzel összefüggésben az 5. § kimondja, hogy alkotmányos érdek a demokratikus társadalmi nyilvánosság kialakulása.
- [39] 7.6. A 19/2014. (V. 30.) AB határozat kimondja, hogy: „jelentős különbség van az internetes oldal üzemeltetője által szerkesztett, és ekként tartalmi egységet alkotó (tartalom)szolgáltatás és az úgynevezett Web 2.0, vagyis a közösségi oldalak és a tisztán véleményoldalak között (például Facebook, blogszféra stb.).” (Indokolás [61])
- [40] 8. Az Indítványozó szerint a közösségi médiaszolgáltató az egyenlő bánásmód követelményét is megsértette, de – ahogy ezt az elsőfokú bíróság döntésével kapcsolatban már kifejtésre került – nem megalapozott ez az állítása, hiszen az általa sérelmezett intézkedés nem valamely tulajdonságára tekintettel történt.
- [41] 8.1. Az indítványozó Törvényszékhez benyújtott keresetében arra hivatkozik, hogy a közösségi médiaszolgáltató eljárása sértette a Ptk. 2:43. § c) pontjában nevesített személyiségi jogát, hiszen azzal, hogy bejegyzését törölték és fiókját felfüggesztették, őt hátrányosan megkülönböztették. Ez a hivatkozási alap azonban nem megfelelő, mivel az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) 8-9. §-ai alapján az indítványozó esetében nem történt hátrányos megkülönböztetés, hiszen nem valós vagy vélt tulajdonsága alapján lett a bejegyzése törölve, illetve a fiókja felfüggesztve, hanem annak tartalma alapozta meg a médiaszolgáltató intézkedését.
- [42] 8.2. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a közösségi médiaszolgáltató mire hivatkozással törölte az indítványozó bejegyzését. A közösségi médiaszolgáltató álhírek minősítette a bejegyzést, és az ezért került törlésre. Hatályos jogunkban és a joggyakorlatban mindig alaposan meg kell nézni, hogy fennállnak-e a jog korlátozásának feltételei, amelyre elsősorban az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltak adnak választ. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikk 2. bekezdése alapján: „E szabadságok gyakorlása, mivel kötelezettségeket és felelőségeket von maga után, a törvényi feltételeknek és a demokratikus társadalom szükségleteinek megfelelően korlátozható a nemzetbiztonság és a területi integritás megőrzése, a közbiztonság és köznyugalom, továbbá a közegészség és a közérkölc fenntartása érdekében; egyes személyek jó hírének és jogainak védelmében; bizalmas információk nyilvánosságra kerülését kizárandó, illetve a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának biztosítása céljából.”
- [43] 8.3. A döntő jelentőségű kérdés az, hogy a bíróságok vizsgálták-e, és ha igen, figyelembe vették-e az alapjogi szempontokat. Hatályos büntetőjogunk lehetőséget teremt a kellő védekezésre az álhírterjesztéssel szemben, mivel tartalmazza a rémhírterjesztés, illetve a

közveszéllyel fenyegetés tényállását. Utóbbiak tehát lehetőséget teremtenek a véleménynyilvánítás megfelelő mértékű korlátozására, azonban jelen ügyben az eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem vizsgálták és vették figyelembe az alapjogi szempontokat, holott ez Alaptörvényből eredő kötelezettségük lett volna az Alaptörvény 28. cikke alapján. A rendes bírósági ítélet mellőzi az alapjogokra történő hivatkozást, amellyel elkerülhető lett volna a véleménynyilvánítást megszorító ítélet. Mindehhez természetesen hozzá tartozik, hogy a közösségi médiaszolgáltatók működése, felhasználási területei törvényi szinten megfelelően szabályozva legyenek az egyéb sajtóorgánumok mellett, hiszen e felületek napjainkban egy olyan bázist tesznek ki, amelyeket hazánkban is több millió állampolgár használ, így kifejezetten elvárható a nemzetközi és nemzeti szabályokkal, elsősorban az alaptörvényi követelményekkel való összhangba hozása, az alapjogok érvényesülése érdekében. Fontos, hogy garantálva legyen a bejegyzések és fiókok eltávolításának, valamint felfüggesztésének jogszerűsége, amely megkérdőjelezhetetlenül állami kontrollt igényel.

- [44] 8.4. Fontos cél, hogy a véleménynyilvánítás tradicionálisan megengedhető állami kontrollja nem kerülhet kizárólagosan vállalatok kezébe és a vállalati funkciók és fórumok ne válthassák fel a lényegi állami funkciókat ezen a területen, csupán kiegészítsék azokat. Mindemellett a jelenleg is működő Digitális Szabadság Bizottság is azért jött létre, hogy az online térrel, elsősorban a közösségi média platformokkal kapcsolatban szerzett tapasztalatok összegzésre kerüljenek, így láthatjuk, hogy a közösségi média platformok nemzeti szintű szabályozásának megvalósulása javaslati szinten már megjelent. A Bizottság hangsúlyozza: „Ha a Facebook felhasználó úgy ítéli meg, hogy a közzétett tartalom jogszerűtlenül vagy ok nélkül került eltávolításra a digitális platformról és a felhasználó kimerítette a jogorvoslati lehetőségeket a Facebook döntésével szemben, 15 nap áll majd rendelkezésére, hogy fellebbezzen a függetlennek szánt felületei bizottsághoz.”
- [45] 8.5. A közösségi oldalak működtetői eldönthetik, milyen véleményeket tiltanak ki az általuk működtetett környezetből, illetve, hogy az egyes véleményeket milyen rendező elvek alapján tárják a felhasználók elé. Ez a magáncenzúra teljesen új helyzetet teremt a demokratikus nyilvánosság számára, hiszen jelenleg semmilyen garancia nincs arra, hogy a nyilvános diskurzusok jelentős részének helyt adó platform felett feltétlen kontrollt gyakorló magáncég egy ponton ne torzítaná jelentős mértékben a nyilvános vitákat saját érdekei mentén. Az algoritmusok működése szigorúan védett üzleti titok, így még a témával foglalkozó kutatók sem tudják pontosan meghatározni milyen faktorok alapján ajánl, sorol előrébb, vagy sorol hátrébb tartalmakat az adott portál. Mindezek miatt a közösségi média platformok szabályozatlanságának hosszú távon számos következménye lehet. A felhasználók számára nem lenne biztosítva a jogorvoslat lehetősége vagy ha lenne is felület, ahol jelezni tudják problémájukat a platform felé, az nem lenne kikényszeríthető, sem pedig egységes, hiszen a közösségi média szolgáltatók nehezebben tudnának precedenst kialakítani és nyilvántartani egy-egy kérdéskörrel kapcsolatban, míg állami beavatkozással ez sokkal hatékonyabban megvalósulna.
- [46] 9. Az alapjogi teszt elemzési szempontjai alapján vizsgálta az Alkotmánybíróság a kérdést: szabályozás célja, jogkorlátozás mértéke, funkciója és a szükségesség és az arányosság. A szabályozás célja, hogy a közösségi média platform felhasználói ne tudjanak bármit közzétenni különösebb retorzió nélkül, illetve, hogy más felhasználókhoz ne jussanak el a szolgáltató által nem kívánatosnak tartott gondolatok, eszmék. A jogkorlátozás mértéke nem arányos az indítványozó magatartásával, hiszen csak két olyan posztot tett közzé,

amely sértő lehetett a szolgáltatóra nézve. A közösségi média szolgáltató napjainkban annyi felhasználóval rendelkezik, hogy ehhez képest elenyésző számot tesznek ki az indítványozó követői és a követőkön keresztül elért más emberek, továbbá számos más, a többségi társadalom által hasznosnak vélt funkciót, tartalmat tud nyújtani egy ilyen oldal, így kevés az esélye, hogy embertömegek hagynák abba az oldal használatát egy ilyen poszt miatt. Ennek ellenére az indítványozótól teljes mértékben megvonta az oldal a véleményközlési lehetőséget és más funkciók használatát fiókja felfüggesztésével. Manapság a politikusok előszeretettel kommunikálnak jelenlegi és potenciális támogatóikkal, szavazóbázisukkal a közösségi oldalakon keresztül, az állampolgárok ezeken a felületeken keresztül tájékozódnak, illetve formálnak véleményt a társadalom és a politika aktuális, hangsúlyos kérdéseiről, így későbbi választási kampány során is hátrányba kerülhet, hiszen országgyűlési képviselőként megosztott tartalmaival, gondolataival formálja a róla alkotott közvéleményt, ezáltal a későbbi szavazatok alakulására is hatással lehet. A jogkorlátozás funkciója vélhetően az országgyűlési képviselő visszatartása lehetett a hasonló megnyilvánulásoktól, illetve más képviselők és magánemberek számára is ellenpéldaként szolgálhatott. A jogkorlátozás nem érte el funkcióját, hiszen a közösségi média szolgáltató gyakorlata következetlen az ilyen eseteket illetően, már önmagában azért is, mert nem vonatkozik egységes szabályozás és szankciórendszer a posztok tartalmát illetően. A jogkorlátozás nem volt feltétlenül szükséges, hiszen a felhasználói körrel korábban írtak miatt nem valószínű, hogy a közösségi média szolgáltatóról alkotott közvélemény az indítványozó posztja miatt változott volna.

- [47] 10. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy „mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.” Ebből kiindulva az indítvány helyesen mutatott rá, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányjogi tartalmából kitűnt volna az eset összes körülményeire figyelemmel a bírósági döntés(ek) indokolatlanul korlátozó volta. Részletező magyar törvényi (jogsabályi) szabályozás hiányában is végső zsinórmértékként az Alaptörvényt, annak rendelkezéseit kell tekinteni. Ebből kifolyólag megszorító az a bírósági ítélet, amely nem nyújt védelmet jelen ügy indítványozójának.
- [48] 11. A jövőben szükséges az ilyen és ehhez hasonló helyzeteket megfelelő módon szabályozni, és a közösségi mediaszolgáltatók bejegyzés, illetve hozzászólástörlési tevékenységét kontrollálni, valamint a hatályos alaptörvényi rendelkezésekkel összhangba hozni. Ha ez nem történik meg, az könnyen ahhoz vezethet, hogy míg például egy internetes honlapon közzétett bejegyzés a hazai szabályozás és a véleménynyilvánítási szabadság alapján nem kerül törlésre és nem ütközik jogszabályba, addig ugyanez vagy egy hasonló tartalmú poszt egy közösségi mediaszolgáltató által negatív megítélésben részesül, és így nem maradhat az oldalon. Ez nyilvánvalóan igazságtalansághoz és egyenlőtlenséghez vezetne, így szükséges e terület mihamarabbi rendezése.
- [49] 12. A jogszabályban elsősorban a következő tárgyköröket szükséges szabályozni: bejegyzések és hozzászólások moderálása és az ezekért való felelősség, a bejegyzés eltávolításának és a fiók felfüggesztésének megengedett esetei, központilag szabályozott alapelvek a közösségi média szolgáltatók használatára vonatkozóan. A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban az Alaptörvény az alábbi „korlátokat” határozza meg: gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére, a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az Alkotmánybíróság úgy gondolja, hogy az indítványozó bejegyzésében írt gondolatai elsősorban a közösségi média szolgáltatóra vonatkozóan tekinthető sértőnek,

így az Alaptörvényben meghatározott „korlátok” nem relevánsak jelen esetben. Az alapjogi teszt szempontrendszere irányadó lehet a megfelelő szabályozási zsinórmérték kialakításához.

V.

- [50] 1. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletet megsemmisítette.
- [51] 2. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a támadott bírói döntés megsemmisítésével összefüggő jogkövetkezmények levonása – az Abtv. 43. §-ában foglalt rendelkezésekre tekintettel – a rendes bíróság feladatkörébe tartozik. A bírói döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítése következtében a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni.
- [52] 3. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az alkotmányjogi kérdés jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2021. szeptember 15.

*Lutring Erika* s. k.,  
előadó alkotmánybíró